

Specializační studium

Oceňování obchodních závodů (podniků)

Postavení finanční analýzy v řízení podnikatelského subjektu

PhDr. Ing. Helena Jáčová, Ph.D.

+420 485 352 380

helena.jacova@tul.cz

www.com.tul.cz

Obsah

- 1 Historický vývoj finanční analýzy
- 2 Charakteristiky finanční analýzy podle různých hledisek:
 - 2.1 Hledisko uživatelské
 - 2.2 Hledisko časové
 - 2.3 Hledisko obsahové
 - 2.4 Hledisko objektu
- 3 Funkce finanční analýzy
- 4 Úloha finanční analýzy v řízení podniku

1 Historický vývoj finanční analýzy

- FA se postupně vyvíjela podle doby, ve které byla využívána.
- Podstatným způsobem se FA změnila, kdy se začaly využívat počítače.
- Na konci 19. a začátku 20. stol. začínají být externí faktory ekonomického růstu relativně vyčerpány (růst velikosti podniků, délka pracovní doby apod.).
- Pozornost ekonomické teorie a praxe se obrací k intenzivním faktorům:
 - v oblasti lidského faktoru
 - v oblasti řízení.

1 Historický vývoj finanční analýzy

- Na konci 19. stol. se objevují první kroky v rozvoji statistiky a statistických metod, které umožňovaly zpracovat a rozšířit vypovídací schopnost hromadně se vyskytujících dat.
- Na konci 19. stol. se úloha účetnictví mění, a to z nástroje záznamu majetku a kapitálu pro externí uživatele na zdroj ekonomických informací pro účely řízení podnikových a vnitropodnikových procesů.

1 Historický vývoj finanční analýzy

- Podle dostupných pramenů jsou kolébkou moderních metod FA Spojené státy americké, kde tyto metody na konci 19. stol. vznikaly.
- Ve Spojených státech se začaly zpracovávat první odvětvové přehledy, které byly vytvářeny na základě rozvah a výkazů zisku a ztráty jednotlivých společností.
- V české odborné literatuře je možno se setkat s pojmem „analýza bilanční,“ kterou použil v roce 1906 prof. dr. J. Pazourek ve spise „Bilance akciových společností.“

1 Historický vývoj finanční analýzy

- Po druhé světové válce se začíná objevovat pojem „finanční analýza,“ (rozbor finanční situace podniku, odvětví nebo státu).
- V období centrálního plánování se řada ekonomických nástrojů, mezi nimi i některé ukazatele finanční analýzy, přestaly používat.
- Po roce 1989 znovu zaveden pojem „finanční analýza“, zahrnuje rozbor finanční situace podniku (odvětví, státu).

1 Historický vývoj finanční analýzy

- Využívání analýzy jako nástroje řízení v současnosti však neustále naráží na problém přístupu k informačním zdrojům. Projevuje se až přehnaná obava podnikového managementu ze zveřejňování informací o úrovni hospodaření daného podniku a informací o prováděných změnách.

2 Charakteristiky finanční analýzy podle různých hledisek

- FA je důležitou součástí finančního managementu, umožňuje porovnávat očekávané efekty rozhodnutí finančního managementu se skutečně dosaženými výsledky.
- Pomocí FA lze odvodit informace, které mají větší vypovídací schopnost než jednotlivé primární údaje.
- FA lze charakterizovat z několika hledisek, např. z hlediska uživatelského, časového, obsahového nebo z hlediska objektu analýzy.

2.1 Charakteristika finanční analýzy z hlediska uživatelského

- FA je zaměřena na různé skupiny uživatelů, pro jejichž potřeby jsou výstupy finanční analýzy orientovány.
- Analýza účetních výkazů a finančního účetnictví vytváří představu o ekonomické, tj. majetkové, finanční a důchodové situaci podniku.
- Cílem této analýzy je informovat ty manažera, kteří jsou odpovědní za výsledky podnikatelských rozhodnutí. Kvalita rozhodnutí záleží na informacích, jež jsou k dispozici.

2.1 Charakteristika finanční analýzy z hlediska uživatelského

- Každý subjekt požaduje jiné informace.
- Existují základní charakteristiky hospodářské a finanční situace podniku, které zajímají všechny uživatele. Jedná se o tyto charakteristiky:
 - **platební schopnost** (likvidita), tj. schopnost podniku vyrovnat své finanční závazky v době jejich splatnosti;

2.1 Charakteristika finanční analýzy z hlediska uživatelského

- **výnosnost** (rentabilita), tj. schopnost podniku zajistit přiměřený zisk použitého (vloženého) kapitálu;
- **hospodářská a finanční stabilita**, tj. schopnost podniku dlouhodobě zabezpečovat své finanční závazky a dlouhodobě dosahovat přiměřené výnosnosti.

2.1 Charakteristika finanční analýzy z hlediska uživatelského

Subjekty, které mají zájem o finanční analýzu, můžeme charakterizovat finanční analýzu následovně:

„finanční analýza jako nástroj hodnocení podniku je nezbytnou součástí procesu rozhodování o podniku, a to bez ohledu na to, zda subjekt rozhodování stojí uvnitř nebo vně firmy“.

2.2 Charakteristika finanční analýzy z hlediska časového

Z hlediska časového lze finanční analýzu zaměřit na zkoumání:

- současné situace (hodnocení současného stavu);
- současnosti a zároveň i minulosti (porovnání současných výsledků s hodnotami z předcházejících období);
- současnosti, minulosti a provedení odhadu budoucnosti.

2.2 Charakteristika finanční analýzy z hlediska časového

- Aby mohla být účetní data využita k hodnocení současného i minulého ekonomického vývoje podniku a zároveň i při finančním rozhodování, je zapotřebí podrobit je speciální analýze. Pojem finanční analýza můžeme rozšířit a definovat ji následovně: *„pomocí finanční analýzy lze dospět k určitým závěrům, které vypovídají o finanční situaci podniku a na jejichž základě lze připravit podklady pro rozhodování v následujícím budoucím období.“*

2.2 Charakteristika finanční analýzy z hlediska časového

- Jestliže chceme učinit určité závěry o finanční situaci podniku, musíme realizovat rozborové práce, které lze rozdělit do tří etap.

2.2 Charakteristika finanční analýzy z hlediska časového

První etapa analýzy:

- Údaje se z účetních výkazů rozkládají na dílčí položky a zjišťuje se jejich vliv na celkové hospodářské výsledky.
- Jedná se o výpočty jednotlivých syntetických ukazatelů, které podávají základní informace o jednotlivých složkách finančního hospodaření.
- Cílem této etapy rozboru je zjistit odchylku od plánovaného či doporučeného stavu.

2.2 Charakteristika finanční analýzy z hlediska časového

Druhá etapa analýzy:

- Jednotlivé dílčí prvky se pomocí různých technik (metod) kombinují a hodnotí se jejich působení ve vzájemných souvislostech.
- Získané údaje vytvářejí určitou základnu (bázi) informací, z níž lze vyvozovat určité závěry.

2.2 Charakteristika finanční analýzy z hlediska časového

Třetí etapa analýzy:

- Provádí se formulace závěrů.
- Jedná se o určitý stupeň hodnocení a ocenění podniku a zároveň se tvoří podklad pro finanční hodnocení.

2.3 Charakteristika finanční analýzy z hlediska obsahového

- Z hlediska obsahového lze finanční analýzu chápat trojím způsobem:
 - v nejužším pojetí;
 - v širším pojetí;
 - nejširším pojetí.

2.3 Charakteristika finanční analýzy z hlediska obsahového

I) V nejužším pojetí:

- FA je rozborem údajů z účetnictví; proto je označována jako analýza finančních výkazů.
- Tyto údaje se vztahují k určitému okamžiku. V průběhu času se jednotlivé účetní (hodnotové) údaje mění. Pokud bychom chtěli finanční analýzu definovat jenom ve vztahu k účetnictví, můžeme uvést následující charakteristiku: *„finanční analýza je rozbor údajů, jejichž prvotním a hlavním zdrojem je finanční účetnictví.“*

2.3 Charakteristika finanční analýzy z hlediska obsahového

- Graficky lze toto pojetí finanční analýzy znázornit následovně:

Zdroj: Sůvová, 2000

2.3 Charakteristika finanční analýzy z hlediska obsahového

II) V širší pojetí:

- FA zařazuje k rozboru i proces hodnocení, který slouží především k finančnímu rozhodování o podniku.
- Graficky lze toto pojetí finanční analýzy znázornit následovně:

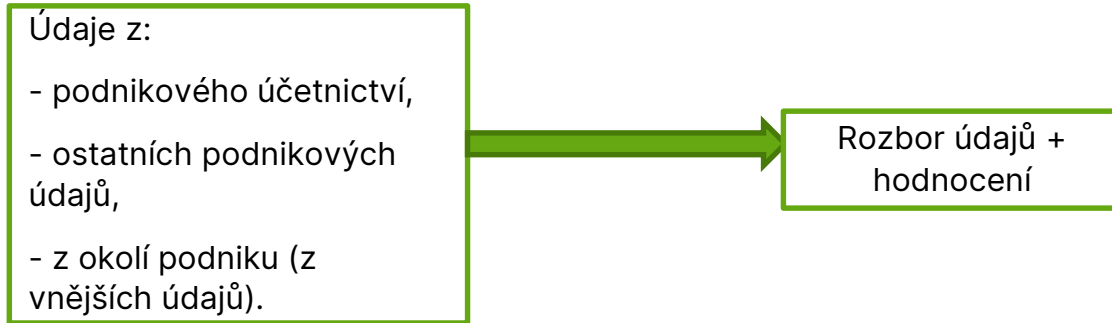

Zdroj: Sůvová, 2000

2.3 Charakteristika finanční analýzy z hlediska obsahového

III) V nejširším pojetí:

- Je FA procesem, který čerpá údaje nejen z účetnictví, ale i z dalších informačních zdrojů uvnitř i vně podniku.
- Graficky lze toto pojetí finanční analýzy znázornit následovně:

Zdroj: Sůvová, 2000

2.3 Charakteristika finanční analýzy z hlediska obsahového

Finanční analýzu v nejširším pojetí lze charakterizovat následovně: *„finanční analýza je rozbor dat, kde základními zdroji je sice finanční účetnictví podniku, ale pokud má poskytnout co nejkvalitnější podklady pro podnikatelská rozhodnutí, musí zahrnovat i důležité nefinanční informace a propojovat technickou a fundamentální analýzu“.*

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Finanční analýzu podle objektu zkoumání lze rozdělit na čtyři základní objekty:
 - mezinárodní,
 - národního hospodářství,
 - odvětví,
 - podniku.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

I) Mezinárodní analýza:

- Zabývá se analýzou aspektů nadnárodního charakteru.
- Toto je v souvislosti s globalizací ekonomiky důležité, aby bylo možné provést odhad vývoje, který zajímá především podniky zabývající se mezinárodním obchodem.
- Tyto analýzy vypracovávají specializované instituce, které se zabývají ratingem (hodnocením) jednotlivých ekonomik nebo firem.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Nejznámější specializované instituce jsou např.:
 - Moody's (www.moodys.com);
 - Standard&Poor's (www.standardandpoors.com);
 - Fitch (www.fitchratings.com).
 - Na podmínky střední Evropy, tedy i České a Slovenské republiky se zaměřuje agentura CRA RATING Agency, a.s. (www.crarating.cz).

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Rating jednotlivých ekonomik lze zjistit např. na webových stránkách ČNB.
- Ratingové hodnocení České republiky lze nalézt na webových stránkách Ministerstva financí.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

II) Analýza národního hospodářství:

- Analýza je realizována specializovanými institucemi nebo organizačními složkami společnosti.
- Poskytuje externí informace, které prezentují vnější prostředí.
- Uživatelé tyto externí informace využívají při analýzách svých podniků.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

Jedná se o následující externí informace:

- celková hospodářská situace (míra ekonomického růstu – HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti, úroková míra, vývoj cen, vývoj devizových kurzů, tj. devizová politika ČNB, apod.).
- Všechny tyto faktory přímo nebo nepřímo ovlivňují chování jednotlivých podniků.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Dnešní informační systémy umožňují, aby tyto informace byly k dispozici na různých webových stránkách, jako např. stránky České národní banky (www.cnb.cz), Ministerstva financí České republiky (www.mfcr.cz) nebo Českého statistického úřadu (www.czso.cz).

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

III) Analýza odvětví

- Odvětvím rozumíme skupinu subjektů, které jsou si z určitého hlediska podobné.
- Podobnost je určena:
 - provozovanými činnostmi z hlediska použitých technologických postupů;
 - nebo z hlediska poskytovaných služeb.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Od roku 2008 je v ČR používána klasifikace ekonomických činností „Evropských společenství NACE“ (CZ-NACE).
- Před rokem 2008 se používala tzv. Odvětvová klasifikace ekonomických činností (OKEČ).
- V rámci odvětvové analýzy se analyzují především:
 - odbytové možnosti;
 - stav nasycenosti domácího a zahraničního trhu;
 - importní náročnost, zpravidla se nejedná o finanční informace, ale využívají se v širším kontextu.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Výsledky odvětvové analýzy se používají:
 - pro hodnocení podniku,
 - a pro srovnávání mezi podniky (porovnávají se především ukazatele rentability, likvidity, aktivity, zadluženosti, ukazatel EVA apod.).

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Pro srovnání mezi podniky lze nalézt informace na Ministerstvu průmyslu a obchodu (www.mpo.cz). Informace zveřejněné MPO mají dvě nevýhody:
 - jsou k dispozici se značným zpožděním (1 – 2 roky);
 - zpravidla jsou propočítány pro podniky, které mají nad 100 zaměstnanců, takže jsou nepoužitelné pro srovnání malých firem.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

IV) Analýza podniku

- Analýza se provádí dle účelu, ke kterému mají být výsledky použity.
- Hodnotí se jak ukazatele daného podniku, tak i jeho postavení v rámci odvětví a celé ekonomiky.
- V rámci podniku lze provádět pouze časová srovnání, je nutné sledovat, zda nedošlo u daného podniku k zásadním změnám.
- Provádí se analýza kvalitativní a kvantitativní.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- **Kvalitativní** analýza nevychází z finančních informací a týká se především:
 - image podniku,
 - kvality managementu a úrovně řízení,
 - struktury vlastnictví,
 - likvidity akcií na kapitálovém trhu,
 - ekologických principů.
- **Kvantitativní** analýza vychází z účetních výkazů podniku.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

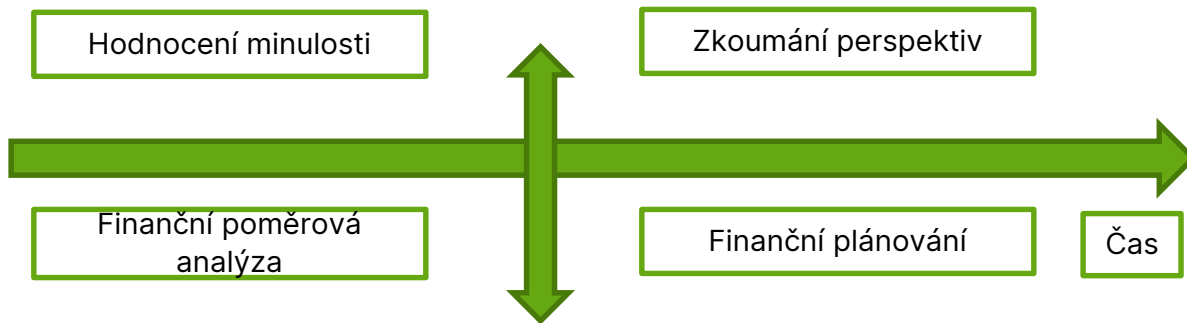
- Finanční analýza má svůj smysl z časového pohledu ve dvou rovinách:
- **První rovinou** je skutečnost, že se ohlížíme do minulosti, pracujeme s daty **ex post**, a tak máme možnost hodnotit, jak se firma vyvíjela až do současnosti.
- **Druhou rovinou** je skutečnost, že finanční analýza, tj. analýza **ex ante** nám slouží jako základ pro finanční plánování ve všech časových rovinách, tj. pro krátkodobé a strategické plánování.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

- Pečlivé sestavování různých variant budoucího vývoje podniku může napomoci při volbě správné výrobní a obchodní strategie.
- Od finančního analytika se očekává nejen analýza minulosti, ale i zodpovědná predikce (předpověď) budoucnosti podniku, zejména schopnosti podniku přežít.

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

Obrázek: Časové hledisko hodnocení informací

Zdroj: Růčková, 2021

2.4 Charakteristika finanční analýzy z hlediska objektu zkoumání

Definice finanční analýzy

„Finanční analýza představuje systematický rozbor získaných dat, která jsou obsažena především v účetních výkazech. Finanční analýzy v sobě zahrnují hodnocení minulosti, současnosti a předpovídání budoucích finančních podmínek,“ tzn., že finanční analýza představuje ohodnocení minulosti, současnosti a předpokládané budoucnosti finančního hospodaření podniku.“

3 Funkce finanční analýzy

- Finanční analýza v různých oblastech svého užití plní různé funkce.

Jedná se o následující funkce:

- deskripční;
- valuační;
- explanační;
- predikční.

3 Funkce finanční analýzy

I) Deskripční funkce:

- Rozšiřuje a doplňuje charakteristiky procesů v podniku, které jsou uvedeny ve finančních výkazech za minulé období.
- Doplnění a rozšíření je realizováno na základě výpočtu hodnot různých finančních ukazatelů (např. rentabilita vlastního kapitálu, zadluženost, produktivita práce, ziskovost jednotlivých výrobků apod.).

3 Funkce finanční analýzy

II) Valuační funkce:

- Umožňuje na základě vypočtených hodnot finančních ukazatelů realizovat srovnání:
 - s jinými podniky,
 - s odvětvovými průměry,
 - s konkurenty,
 - s doporučenými hodnotami.
- Toto umožňuje podniku na základě srovnávání posoudit svoji finanční situaci a popřípadě přijmout opatření k jejímu zlepšení.

3 Funkce finanční analýzy

III) Explanační funkce:

- Využívá ukazatelů a metod, které umožňují odhalit příčinné vztahy mezi jevy zobrazenými v účetnictví, např. že pokles rentability celkových aktiv byl způsoben růstem cen nakupovaného materiálu či služeb.
- Tato zjištění umožňují manažerům zaměřit svoji pozornost na problémové oblasti a volit vhodné a efektivní nástroje řízení.

3 Funkce finanční analýzy

IV) Predikční funkce:

- Prostřednictvím vypočtených hodnot ukazatelů finanční analýzy umožňuje:
 - jejich srovnání s jinými podniky,
 - jejich srovnání s teoretickými poznatky,
 - stanovení vývojových trendů.

4 Úloha finanční analýzy v řízení podniku

- Podnik je úspěšný v případě, že tvoří hodnotu, která se měří pomocí různých ukazatelů finanční analýzy: MVA, EVA ROE, ROA apod.
- K realizaci finančního řízení je nezbytná informovanost o finanční situaci podniku.
- Finanční rozhodování je podmíněno existencí informačního systému v podniku.

4 Úloha finanční analýzy v řízení podniku

- Pravidelné sestavování hodnotových informací o stavu a hospodaření společnosti do přehledných sestav (tabulek) usnadňuje:
 - řízení,
 - plánování,
 - porovnávání výsledků především s jinými podniky,
 - určování obchodních a výrobních strategií
 - nebo realizaci úsporných opatření.

4 Úloha finanční analýzy v řízení podniku

- Význam a využití FA ve finančním řízení podniku lze shrnout následovně:
 - FA je nedílnou součástí finančního řízení.
 - FA slouží ke komplexnímu zhodnocení finanční situace podniku.
 - Umožňuje manažerům správně se rozhodovat.
 - Napomáhá zjišťovat pozitivní a negativní trendy ve vývoji podniku.
 - FA pro další rozhodování a posuzování potřebují : manažeři, investoři, obchodní partneři, státní instituce, zaměstnanci, auditoři, konkurenti, odborná veřejnost apod.

Děkuji za pozornost

PhDr. Ing. Helena Jáčová, Ph.D.

+420 485 352 380

helena.jacova@tul.cz

www.com.tul.cz